

ŽIVJETI S GLAZBOM

o 50-toj obljetnici skladateljskog djelovanja

Ljuboslava Ljube Kuntarića

Urednik Goran Crnković

Hrvatsko katoličko bratstvo "Branimir"

Opatija - Volosko, 1996.

Postojanje velikog zbornika od 370 stranica, formata A4, knjige koja svjedoči o bogatom glazbenom djelovanju jednoga čovjeka - značajna je stvar ne samo za njega samoga, već i za njegove suvremenike. Tim prije što se radi o čovjeku kojemu glazba čak i nije glavno zanimanje, ali mu je, pošto je stekao potrebno znanje, postala nezaobilaznom u životu. Otuda i naslov zbornika - *Živjeti s glazbom*.

Riječ je o Ljuboslavu (Ljubi) Kuntariću, pripadniku ugledne slavonske katoličke obitelji. Njegov otac i dva strica bili su istaknuti katolički javni djelatnici.

Roden je u Čakovcu 20. lipnja 1925. godine, ali je njegovo srednje školovanje teklo izmjenično u Požegi i Varaždinu. Kasnije je kao vodogradevni inženjer svojom službom (kojom je također dao značajne priloge) bio vezan uz Opatiju (Volosko) gdje i danas živi.

Činjenica da je Kuntarić živio u različitim krajevima Hrvatske vjerojatno je utjecala na njegov glazbeni izraz, pa je on - kako kaže dr. Juraj Kolarić, autor Uvodne riječi i Pogovora u zborniku - "povezao hrvatski sjever s jugom i istok s hrvatskim zapadom".

Svoje glazbeno obrazovanje Kuntarić je stjecao uzimajući privatnu poduku kod istaknutih hrvatskih skladatelja Rudolfa Matza i Albe Vidakovića.

Zbornik *Živjeti s glazbom* pruža panoramu Kuntarićeve stvaralaštva: kraća djela sadrži u cjelini, a ona veća u izvacima. Izborom skladbi zastupljena su sva glazbena područja kojima se bavio: zabavne i koncertne pjesme, skladbe za djecu, klapske, zbarske i instrumentalne skladbe te glazbeno-scenska djela.

Uz svaku navedenu skupinu skladbi nalazi se i prikaz dotičnog dijela Kuntarićeve skladateljstva (sa sažecima na engleskom, njemačkom i talijanskom jeziku). To su, zapravo, priloge pročitani na svečanoj proslavi 50-godišnjice Kuntarićeve rada, održanoj u Opatiji i Voloskom od 24. do 26. studenoga 1995. godine. Njihovi su autori: vlč. Josip Šimac (biografija), Darko Glavan (popularna glazba), Dorotea Štifanić Mislje (glazba za djecu), Mirna Marić (klapske, zbarske i solističke skladbe te komorna i koncertna glazba), Vlado Štefančić (glazbeno-scenska djela) i fra Izak Špralja (duhovna glazba). Tu je i riječ zahvale samog slavljjenika.

Kuntarić je najprije stekao glas kao skladatelj zabavne glazbe. U prošlom režimu, kada se sa službene strane nije s blagonaklonošću gledalo na zapadnjačku laku glazbu, Kuntarić je - po riječima D. Glavana - pridonio tome da "domaća estrada djeluje u stilističkim okvirima bližim zapadnom nego istočnom kulturnom modelu". Razumljivo je da su u zborniku - pored ostalih - i njegovi najpopularniji "šlageri": *Ti ni ne slutiš*, *Ta tvoja ruka mala*, *U nedilju*, *Ane*, *Autobus calypso*.

U svom bogatom glazbeno-scenskom stvaralaštvu Kuntarić stvara određene tipove djela pa ih tako i naziva, npr. "rock-opera comica" (*Karolina Riječka*), "opera naiva purgeriana" (*Tata, udajem se za crncu*). Već bi i samo tim djelima - po V. Štefančiću - Kuntarić zaslužio "da uđe u povijest hrvatskoga kazališta".

Veliku je pozornost Kuntarić posvetio i glazbi za djecu. Kao jedno od osnovnih obilježja toga područja Kuntarićeve stvaranja D. Štifanić Mislje ističe primjerenost djeci.

Premda je vrlo uspješan autor glazbe "lakog" obilježja, Kuntarić se želio okušati i na području tzv. ozbiljne glazbe. I tu je dao niz zapaženih djela. To se u prvom redu odnosi na crkvene skladbe kojima se u posljednje vrijeme intenzivno bavi, na solo-popijevke (koje on sam naziva koncertnim pjesmama) i na niz zborova.

Zanimljivo je usporediti Kuntarićevo korištenje istarsko-primorske melodike i harmonijskih značajki u djelima lakoga žanra s onim djelima serioznoga karaktera. Dok u zabavnoj glazbi obilježja istarske glazbe donosi u okviru dur-mol sustava, u onim drugima, primjerice u zbarskim skladbama *Bašćanska ploča* i *Otče naš* (staroslavenski-istarski) istarski glazbeni idiom pojavljuje se na način koji odgovara načelima I. Matetića-Ronjgova.

Zbornik upotpunjuje niz fotografija iz Kuntarićeve života, izvedbi scenskih djela, nagrada itd.

Kuntarićevo stvaranje nije, dakako, još završeno. Premda je već u poodmakloj životnoj dobi, može se, s obzirom na njegovu produktivnost, očekivati od njega još vrijednih glazbenih priloga.

Nikša Njirić

Miroslav Vuk - Croatia

HRVATSKE ROMARSKE POPIJEVKE (II.)

Gospodin Nikša Njirić napisao je, a časopis za crkvenu glazbu *Sv. Cecilija*, br. 3, srpanj-rujan 1996., objavio prikaz (č. kritiku) pjesmarice *Hrvatske romarske popijevke* Miroslava Vuka-Croate.

Na žalost, g. Njirić nije shvatio zadnju rečenicu u Predgovoru pjesmarice koja glasi: "Braćo Hrvati! Vi koji vjerujete, koji štujete Blaženu Djevicu Mariju i koji se nadate, primite ovu pjesmaricu srećom kojim sam je punih pet desetljeća pripremao i uređivao, a kojim vam je sada darujem."

Znači pjesmarica je namijenjena hrvatskom božjem narodu, vjernicima, hodočasnici. Kad je već g. Njirić počeo pisati kritiku (ne prikaz) o pjesmarici, morao je znati više i točnije o romarskim običajima i redosljedu romarskih pobožnosti od prvih romarskih koraka kad krenu iz svojih domova pa do povratka u iste domove.

Dr. Stjepko Težak je u svojoj recenziji taj hodočasnički redosljed pjevanja lijepo opisao. Zbog toga nije trebalo bilo gdje ponavljati iste činjenice. Jer: pametnome je i jedna dosta!

Što se tiče inačica, upozorio bih g. Njirića da je svaka popijevka jedno biće i nitko pošten neće djeliti i lomiti, odvajati napjev od riječi, posebice u pučkom crkvenom pjevanju. Ako pak netko želi obaviti bilo kakvu stručnu analizu, to je njegova stvar, a ne autorova ili urednikova. Onima kojima je pjesmarica namijenjena važni su vjerodostojno zabilježeni napjevi i riječi, ali uvijek kao jedinstvena cjelina. Čim popijevka ima svoj naslov, različit od ostalih naslova u pjesmarici, ako slučajno ima sličnosti ili istovjetnosti u napjevu ili tekstu, s nekom od objavljenih popjevaka, ona je inačica. Ovo spominjem zbog toga što g. Njirić nije zapazio i shvatio da se popijevke nalaze u pjesmarici a ne etnomuzikološkom zborniku. Međutim g. Njirić ni jednom jedinom riječi nije obratio pozornost i prikazao bilo koji napjev u vezi s vjerodostojnošću ritmizirane melodije ili potpisa riječi.

Zašto su popijevke br. 6, 23, 36 objavljivane s istovjetnim napjevom kao popijevka br. 4? Gospodine Njiriću! Još danas u ove naše dane u mađarskom dijelu Hrvatskoga Gradišća uz granice i Dunav živi na tisuće naših Hrvata koji su u minulih trideset godina bili, kako oni kažu, od stare domovine potpuno zaboravljeni, štoviše, za njih se pošteno rečeno ni znalo nije, jer su od ondašnjih komunističkih vlasti bili raseljavani prema potrebi poljoprivredne radne snage na prostranim državnim dobrima. Država ih je negirala kao narod ili etničku grupu i tako omalovažavani u udaljenim marofima i salašima nisu imali nikakvih kulturnih veza s građanima u većim mjestima. Pojedina sela, kao Horvátlovö (Hrvatske Šice) bila su ograđena dvostrukom žicom koja je bila napajana strujom (tzv. željezna zavjesa). Ti naši Hrvati nisu mogli godinama nikud izvan tih svojih, da ih tako nazovem, logora. Novine su dobivali na mađarskom jeziku. Djeca su im bila u školskim domovima u većim mjestima, a kad su završila osnovnu školu, morala su ostati s roditeljima i raditi u polju. Hrvatski, materinski jezik stariji zaboraviše, a mladi ga punih 30 godina nikad nisu ni učili. Razni komesari dolazili bi nedjeljom, obično kad je došao, ako je smio doći, svećenik odslužiti svetu misu, naravno na mađarskom, i tad bi u isto vrijeme komesar održavao predavanje o blagodatima socijalizma. Ovu našu zaboravljenu i prezrenu braću od 1956. do 1986. godine iz "socijalističke" Hrvatske nikad nitko nije posjetio. S ponosom ističem da sam ja punih dvadesetak godina posjećivao, a da nitko nije znao, te naše Hrvate, donosio im, ako sam uspio, hrvatske molitvenike i čitanke boraveći u svim tim udaljenim mjestima u pograničnoj zoni tri-četiri puta godišnje.

Mnoge mlade naučio sam čitati hrvatski, pjevati marijanske popijevke (oni posebno štiju BDM.), a oni bi si onda odabrali onu popijevku koja im se najviše sviđala, ali kako su i notalno bili potpuno nepismeni, to su mi časne sestre "Službenice milosrđa" iz Kustošije u Zagrebu pjevale određene popijevke koje sam snimao na vrpce i kasnije odnio našima. Međutim oskudno pismeni nisu se snalazili u različitim kiticama iako je bio isti napjev. Zbog toga sam kod onih popjevaka koje su im bile drage, a mučili su se s pjevanim izgovorom riječi, po nekoliko puta stavio isti napjev iznad različitih tekstova, a to samo zato da pomognem tim našim ljudima u tuđini.

Eto, to je razlog zašto sam postupio tako kako jesam u vezi s "inačicama"!

Gospodin Njirić previše u svojoj kritici (po njegovu "Prikazu"), prigovara, iako premalo zna o materiji o kojoj piše.

Nisam namjeravao pisati o tuđoj nevolji i stradanju naše braće Hrvata za vrijeme komunizma u Mađarskoj, ali kad me je kritičar naveo na to, u najkraćim crtama sam napisao. Prema tome njegovo je zbrjanje i oduzimanje "inačicama" u sadržaju potpuno bespredmetno. Što se tiče podataka o pjevačima kritičar je bio blagovremeno upoznat da će se zbog štednje podaci predočiti u posljednjoj pjesmarici, bila ona četvrta ili peta.

Čemu g. Njirić spominje "slovenca" kao skladatelja napjeva "Okrunjena Majko mila" kad on taj napjev nije skladao??? Zar zbog toga da bi se dovela u pitanje vjerodostojnost naslova pjesmarice: *Hrvatske rômarske popijevke*? Zbog ove tvrdnje boravio sam u dva navrata u Sloveniji, vidio sve dostupne i očuvane rukopisne i objavljene skladbe o. Angelika Hribara ali istovjetnog ili sličnog napjeva napjevu "Okrunjena Majko mila" nisam našao kao i gospoda koja su mi pomagala u traženju. Međutim 1977. godine rekla mi je gđa. Anka Radetić iz Novog Vinodolskog za popijevku "Okrunjena Majko mila": "Ova pisma je naša domaća!" Zaista je neshvatljivo da u

spomenutoj popijevci g. Njirić nije u napjevu osjetio izrazite osobine primorskog pučkog melosa!

Napominjem da je prof. Ladislav Šaban popisao sve muzikalije, skladbe, pohranjene u knjižnici Franjevačkog samostana u Zagrebu, Kaptol 9, te je na str. 163. MARIJANSKE PJESME, Sign. IX. - 3., zabilježio:

ANONYMUS - Okrunjena majko mila (in C)
za jedan glas i orgulje
part (rpk)

Prof. Šaban je bio vrlo pedantan i savjestan glazbeni istraživač. (Koliko je meni poznato početkom dvadesetih godina našega stoljeća je o. Pankracije Vupora vrlo uspješno harmonizirao napjev spomenute popijevke.)

G. Njirić također piše: "Pri sistematizaciji ovakve građe (...) priređivač bi trebao popijevke svrstati prema načinu, vremenu i lokalitetu postanka. (...) Drugim riječima: primijeniti genetsko, kronološko, regionalno i funkcionalno načelo."

Pa kamo je to zalutao gospodin Nikša Njirić?

Pjesmarica nije izdana za nekakve neimenovane umišljene korisnike, nego za vjernike, hodočasnike, rômare, za hrvatski Božji narod, a njima su u njihovim pobožnostima pojmovi "genetsko, kronološko, regionalno i funkcionalno" potpuno beznačajni.

I opet piše: "Bilo bi preglednije i korisniku spretnije..." Jao! Zatim nastavlja da se slaže s recenzentima o značenju zbirke, a meni u isto vrijeme tovari na leđa "dosta prigovora"! **Čemu i kome ta dvoiličnost?**

Kratak prikaz molitvenika-pjesmarica iz minulih stoljeća, kao i rukopisnih pjesmarica skoro do naših dana, koje sam koristio za provjeru istovjetnosti i vjerodostojnosti riječi koje su rômari pjevali u razmaku od 50 godina, dodao sam zbog toga da današnji mladi hrvatski naraštaji saznaju kako su njihovi časni preci pred 300 i više godina pješačenjem, postom, molitvom i popijevkom slavili "ODVJETNICU HRVATA" čineći pokoru u raznim njezinim svetištima diljem Lijepe naše, kao i diljem Europe, gdje god je kucalo "hrvatsko srce". Prikaz sam počeo od meni najstarijega poznatog molitvenika-pjesmarice pa do naših dana, a taj prikaz je cjelina i zbog toga je stavljen na kraju pjesmarice, jer su popijevke jedna cjelina, a prikaz druga.

Kako šećer dolazi na kraju tako je i g. Njirić nakon "dosta prigovora" napisao: "Ne mora svaku takvu zbirku nužno pratiti i strogo muzikološka rasprava, ali mora zadovoljiti zahtjevu "i opet" da njezini "korisnici"!

Pitam gospodina Njirića: je li shvatio da je ovo crkvena pjesmarica s crkvenim napjevima koje vjernici pjevaju u crkvi ili kod svojih vanjskih pobožnosti i zbog toga u njoj nema mjesta za etnomuzikološke rasprave. I drugo pitanje: tko može meni određivati i odrediti što ja moram ili ne moram i kako moram zadovoljiti zahtjevu tajanstvenih korisnika???

Hrvatskom Božjem narodu, hodočasnici, rômarama i svim vjernicima sve je jasno i pregledno, a ako nekome nije, neka se potruži sabrano i savjesno pregledati i pročitati sav glazbeni i tekstovni sadržaj. Hvala!

Miroslav Vuk-Croata